

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ

КОНСУЛЬТАТИВНА МІСІЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ
В УКРАЇНІ (EUAM)

ПІВДЕННО-УКРАЇНСЬКА КОЛЕГІЯ МЕДІАТОРІВ

III Міжнародна
науково-практична
конференція

ПОЛІЦЕЙСЬКА МЕДІАЦІЯ
ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАХИСТУ ПРАВ
ТА ІНТЕРЕСІВ ГРОМАДЯН

20 вересня 2023 року

Одеса
2023

**Міністерство внутрішніх справ України
Одеський державний університет внутрішніх справ
Консультативна місія Європейського Союзу в Україні
(EUAM)**

Південно-українська колегія медіаторів

**III Міжнародна науково-практична
конференція**

**ПОЛІЦЕЙСЬКА МЕДІАЦІЯ
ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАХИСТУ
ПРАВ ТА ІНТЕРЕСІВ ГРОМАДЯН**

20 вересня 2023 року

Одеса-2023

ЗМІСТ

ПРИВІТАЛЬНЕ СЛОВО

Швець Д. В.....	6
-----------------	---

Балтаджи Поліна Миколаївна

Культура діалогу як шлях до перемоги	7
--	---

Боксгорн Анастасія Вікторівна

Медіація в умовах війни: психологічний аспект	10
---	----

Бондаренко Лілія Олексіївна

Психологічні аспекти формування навичок медіації сучасного поліцейського	13
---	----

Буртова Вікторія Василівна

Етичні засади діяльності медіатора: окремі аспекти	16
--	----

Вільська Єлизавета Русланівна

Медіація у професійній діяльності сучасного поліцейського	20
---	----

Воробель Уляна Богданівна

Нотаріальна діяльність та медіація: синергетичний аспект правового регулювання	24
---	----

Горб Володимир Вікторович

Питання інформаційного забезпечення медіатора	26
---	----

Дружкова Ірина Сергіївна

Медіація у патентному праві закладів вищої освіти	29
---	----

Журик Тетяна Володимирівна

Переваги застосування медіації в цивільному процесі України	33
--	----

Каращук Катерина Леонідівна

Застосування медіаційних технік працівниками поліції у виконавчому провадженні	37
---	----

Ковальова Олена Володимирівна

Медіація та альтернативні способи вирішення конфліктів в діяльності поліцейських ювенальної превенції	40
--	----

Коваленко Алла Феодосіївна

Медіація як інструмент захисту права на освіту	44
--	----

Кондур Володимир Анатолійович

МЕДІАЦІЯ ТА ІНШІ АЛЬТЕРНАТИВНІ СПОСОБИ ВРЕГУЛЮВАННЯ КОНФЛІКТІВ У ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ЮВЕНАЛЬНОЇ ПРЕВЕНЦІЇ.

Ковальова Олена Володимирівна

*кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник,
професор кафедри адміністративної діяльності поліції
Одеський державний університет внутрішніх справ*

Робота поліції завжди включала в себе вирішення різноманітних конфліктних ситуацій. Історично втручання, пов'язані з альтернативними способами врегулювання конфліктів, є частиною рутинної роботи поліції. Не виключенням є і ювенальна превенція. Для працівника ювенальної превенції важливо не пропустити момент, коли ще можна допомогти дітям вийти із конфлікту мирним шляхом, своєчасно знайти правильне рішення та не допустити перетворення конфлікту на насильство.

Медіація та інші альтернативні способи вирішення конфліктів зустрічається в діяльності поліцейських ювенальної превенції зокрема під час:

- проведення інформаційно-просвітницьких занять з дітьми з питань мирного врегулювання конфліктів;
- врегулювання конфліктів між батьками та дітьми або між дітьми в родині;
- участі у створенні шкільних служб порозуміння (медіації).

Розглянемо кожний із виокремлених напрямів окремо.

Проведення інформаційно-просвітницьких занять з дітьми з питань мирного врегулювання конфліктів. Одним із повноважень ювенальних поліцейських є планування і реалізація профілактичних заходів у дитячому середовищі щодо попередження негативних явищ серед дітей [1]. Негативним явищем є в тому числі конфліктні ситуації. Вирішити конфлікт мирним шляхом – це означає знайти обом сторонам конфлікту взаємоприйнятний варіант вирішення ситуації [2]. Основою розв'язання конфлікту є діалог, а ефективним інструментом – медіація. Тому одним із «м'яких» навиків, необхідних сучасній людині, є вміння вирішувати конфлікти мирним шляхом. Важливо формувати цей навик з дитинства. Період навчання для дітей і молоді – це період, коли формуються ті самі цінності, що створюють свідомість людини, і які вона буде нести скрізь все своє життя. Формування таких цінностей як толерантність, повага, підтримка, порядність тощо – є запорукою для навчання молоді життєво важливої стратегії гармонійного спілкування та співіснування у суспільстві. Під впливом конфлікту і медіації цей набір цінностей підтверджується і затверджується, що в свою чергу допомагає освіті досягти своєї мети – виховати гідну особистість зі стійкими навичками ненасильницької поведінки та прагненням створювати мирні стратегії поведінки в суспільстві [3, с.7]. Відновні практики мають потужний соціально-педагогічний потенціал. Упродовж останнього десятиріччя їх почали впроваджувати в закладах освіти

переважно з метою формування у дітей навичок вирішення конфліктів мирним шляхом, зниження конфліктності, профілактики правопорушень, дитячої злочинності, насильства та агресії. Тому під час проведення інформаційно-просвітницьких заходів з дітьми у закладах освіти ювенальним поліцейським доцільно приділити увагу питанням мирних способів врегулювання конфліктів. Під час підготовки до таких занять можна використовувати методичні розробки громадської організації «Ла Страда – Україна» [4], яка має багаторічний досвід впровадження медіації та інших альтернативних способів вирішення конфліктів в закладах освіти. Навчання дітей альтернативним способам врегулювання конфліктів також сприятиме виконанню ювенальними поліцейськими завдання щодо профілактичної діяльності, спрямованої на запобігання вчиненню дітьми кримінальних і адміністративних правопорушень, виявлення причин і умов, які цьому сприяють, вжиття в межах своєї компетенції заходів для їх усунення [1].

Врегулювання конфліктів між батьками та дітьми або між дітьми в родині. Ювенальні поліцейські під час здійснення практичної діяльності доволі часто стикаються з конфліктними ситуаціями в родині, які згодом можуть стати причиною вчинення правопорушень дітьми або щодо дітей, уходу дітей із дому в тому числі. З метою запобігання таким випадкам ювенальні поліцейські, які пройшли спеціальну підготовку з питань медіації, можуть допомагати батькам і дітям знайти порозуміння. Так, наприклад, до Кальміуського відділення поліції звернулася жінка, яка попросила допомогти їй порозумітися з 16-річним сином. Як з'ясувалося, між ними регулярно виникають конфлікти, зокрема з приводу навчання. В процесі спілкування за участю медіатора – поліцейського мама і син подолали конфлікт і підписали угоду, тим самим стверджуючи свої права і обов'язки один відносно одного [5]. Конфліктні ситуації в родині можуть виникати не лише між батьками та дітьми, а й між дітьми в одній родині. Наприклад, якщо молодший брат постійно розкидає свої речі по кімнаті, а старшому доводиться прибирати за ним. Поліцейські використовують свої навички спілкування та вирішення конфліктів, щоб допомогти батькам та дітям визначити основні причини суперечки, вивчити потенційні рішення та досягти угоди, яка врахує потреби та інтереси всіх учасників. При цьому медіація ювенальними поліцейськими може використовуватись, коли втручання правоохоронних органів не є необхідним відповідно до законодавства. Так, медіація не має замінювати кримінальне провадження чи провадження у справах про адміністративні правопорушення у випадках, коли вони необхідні, зокрема у випадках вчинення насильства.

Участь у створенні шкільних служб порозуміння (медіації). Найбільш розповсюдженим способом вирішення конфліктів у закладах освіти є запрошення батьків учнів/учениць та самих учнів/учениць до адміністрації, на раду профілактики тощо. До участі у таких заходах можуть запрошувати також представників ювенальної превенції, шкільних офіцерів поліції. Однак ці заходи не дають ефективних наслідків, на жаль конфлікти не вирішуються, а тільки «заморожуються» на певний час. Трапляється так, бо дорослі, маючи на меті швидко й остаточне вирішення ситуації, не вдаються до врахування

інтересів сторін конфлікту, оскільки це вимагає багато часу. А самі діти вкотре переконуються, що їхні цілі, інтереси та потреби нікому не цікаві. Учні/учениці, особливо старшого віку, через це часто воліють не доводити конфлікти до відома дорослих. Такі конфлікти згодом можуть перерости у різні прояви насильства, зокрема булінг. Тому важливо впроваджувати в закладах освіти відновний підхід, в тому числі шляхом створення служб порозуміння (медіації). Служба порозуміння закладу освіти – це добровільне об'єднання учнів, учениць та педагогів, які є медіаторами та медіаторками. До їх складу можуть входити представники підрозділів ювенальної превенції, психологи, працівники закладів освіти та старшокласники, які будуть безпосередньо допомагати своїм одноліткам вирішувати конфлікти мирним шляхом, працювати над формуванням безпечного середовища у навчальному закладі та поза його межами. Конфліктна ситуація обговорюється сторонами у присутності нейтральної особи (медіатора/медіаторки). Під час обговорення має бути досягнуте порозуміння, знайдені спільні мотиви, потреби, інтереси, емоції, почуття, переживання. Існування спільних рис дозволяє сприйняти колишнього супротивника в якості партнера, що призводить до формування нового, конструктивного погляду на ситуацію. Зрештою, внаслідок спільного пошуку шляхів вирішення конфлікту укладається рішення, повноцінне виконання якого зберігає та відновлює міжособистісні стосунки [3, с.15-16]. Ініціювати створення таких служб у закладах освіти перед адміністрацією закладів можуть в тому числі поліцейські ювенальної превенції. Доцільність залучення дітей до ролі медіаторів є обґрунтованою, оскільки діти більш за все довіряють своїм одноліткам. Ювенальні поліцейські можуть залучатись також до навчання медіації підлітків.

Отже, використання поліцейськими ювенальної превенції медіації посилить ефективність їх діяльності та сприятиме виконанню покладених на них повноважень. Тому важливо навчати поліцейських ювенальної превенції використанню альтернативних способів вирішення конфліктів, як під час їх підготовки в закладах вищої освіти, так і під час проходження ними підвищення кваліфікації.

Література

1. Про затвердження Інструкції з організації роботи підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0686-18#Text>.
2. Топ 5 рекомендацій, як вирішити конфлікт самостійно. URL: <https://la-strada.org.ua/download/elektronnyj-liflet-top-5-rekomendatsij-yak-vyrishyty-konflikt-samostijno>.
3. Створення системи служб порозуміння для впровадження медіації за принципом «рівний-рівному/рівна-рівній» та вирішення конфліктів мирним шляхом у закладах освіти. К.: ФОП Нічога С.О., 2018. 174 с.
4. Медіація та відновні практики. Ла Страда-Україна. URL: https://la-strada.org.ua/biblioteka?tx_wpdmcategory=mediation.
5. Поліцейські допомагають розібратися у сімейних конфліктах з

дітьми. URL: <https://dn.npu.gov.ua/news/politseyski-dopomagayut-rozibratisya-u-simeynikh-konfliktakh-z-ditmi>.

Наукове видання

III Міжнародна науково-практична конференція

**«Поліцейська медіація як
інструмент захисту прав та інтересів громадян»
(20 вересня 2023 року).**

Підп. до друку 18.09.2023. Формат 60x84/16.

Папір офсетний. Гарнітура Times.

Ум.-друк. арк. 6,97. Обл.-вид. арк. 6,64.

Наклад 30 прим.

Надруковано з готового оригінал-макету

Редакційно-видавничий відділ

Одеського державного університету внутрішніх справ

м. Одеса, вул. Успенська, 1,

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДП № 3507 від 25.06.2009